

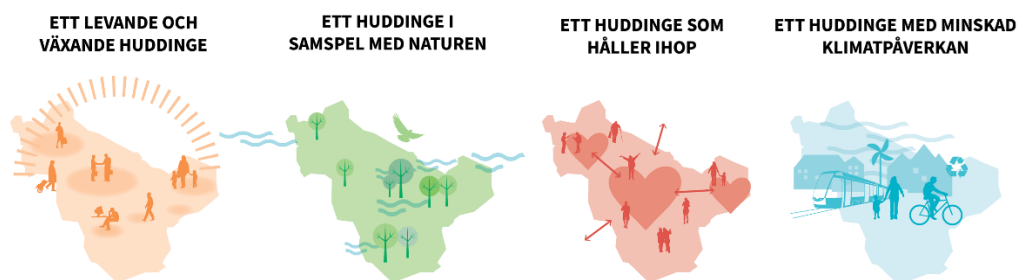
PM Återrapportering av uppdrag - Utbyggnadsstrategi för genomförande av översiktsplan

Bakgrund

Kommunstyrelsen fick i verksamhetsplanen för 2023 i uppdrag att ta fram en utbyggnadsstrategi för att säkerställa att kommunens utveckling sker i linje med översiktsplanens mål. Strategin ska bidra till att bostäder, arbetsplatser, service, mötesplatser och grönområden utvecklas i takt med varandra.

I stället för en separat utbyggnadsstrategi har översiktsplanens mål integrerats i ordinarie styrning och planering. Arbetssättet kompletteras med kontinuerlig uppföljning och analys. Det utvecklade arbetssättet beskrivs i aktuellt PM.

Huddinges översiktsplan beskriver hur kommunens mark- och vattenområden ska användas med målsår 2050.

En robust utveckling i linje med översiktsplanens mål och kommunens övergripande vision från 2026 innebär bland annat att se till att arbetsplatser, offentlig och kommersiell service, mötesplatser, parker med mera utvecklas i takt med att bostäder byggs ut samt att utbyggnad sker på ett sätt som bidrar till social och ekologisk hållbarhet.

PM:et syftar till att beskriva hur det löpande genomförandet av översiktsplanen går till och hur styrningen mot översiktsplanens mål integreras i ordinarie processer genom strategiskt arbete med tre tidshorisonter:

- Långsiktig strategisk inriktning – vad vi vill uppnå
- Strategisk styrning på medellång sikt – prioriteringar och vägval
- Strategisk styrning på kort sikt – från inriktning till genomförande

Genom att översiktsplanens mål och inriktningar implementeras i hela samhällsbyggnadsprocessen säkerställs ett effektivt arbetssätt som kan anpassas utifrån aktuella förutsättningar. De arbetssätt som beskrivs nedan bidrar till att skapa en tydlighet mot såväl marknaden som den egna organisationen.

PM:et inleds med en beskrivning av de styrdokument som tillsammans ger den långsiktiga strategiska riktningen för samhällsbyggandet. Nästa del fokuserar på hur den långsiktiga inriktningen omsätts i prioriteringar och vägval i mål- och budgetprocessen. Den avslutande delen beskriver hur löpande prioritering av insatser och projekt på kort sikt leder till måluppfyllelse över tid. För varje avsnitt beskrivs även processer för att följa upp utvecklingen i respektive tidslager i den strategiska styrningen.

Långsiktig strategisk inriktning – vad vi vill uppnå

För att den långsiktiga strategiska styrningen ska fungera behövs en gemensam bild av framtiden vi vill skapa. I Huddinge skapas den bilden av ett antal politiskt beslutade styrdokument som tillsammans ger en heltäckande bild av kommunens prioriteringar för framtiden.

Översiktsplan och utvecklingsplaner

Översiktsplanen är utgångspunkten för den långsiktiga planeringen i kommunen. Den möjliggör en omfattande utveckling och ringar in vilka aspekter som ska vara prioriterade när kommunen utvecklas. Den är inte bindande och ställer därmed inga krav på att den föreslagna utvecklingen genomförs. För att översiktsplanen ska genomföras på ett effektivt sätt behövs styrning på alla nivåer inom samhällsbyggnadsprocessen, som bryter ned de breda målsättningarna till genomförbara åtgärder.

Översiktsplanen kompletteras av fem utvecklingsplaner. Utvecklingsplanerna är en konkretisering av den kommunövergripande översiktsplanen på områdesnivå och utgör steget mellan översiktsplan och detaljplan. Tillsammans visar översiktsplanen och utvecklingsplanerna hur Huddinges mark- och vattenområden ska utvecklas fram till 2050.

Vattentjänstplan

Sedan 2023 är alla kommuner skyldiga att ha en vattentjänstplan, enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV). Planen ska visa hur kommunen långsiktigt ska tillgodose behovet av allmänna vattentjänster och vilka åtgärder som behövs för att VA-anläggningen ska fungera vid skyfall.

Vattentjänstplanen beskriver vilka områden som prioriteras för VA-utbyggnad. Prioriteringen är baserad på översiktsplanen och utgår ifrån hälsa, miljö samt tekniska och ekonomiska förutsättningar. Framtagande av vattentjänstplanen pågår, och planeras antas av Kommunfullmäktige vid årsskiftet 2026/2027.

Program för offentlig miljö, Trafikstrategi och Trafikplan

För ökat stöd i arbetet med allmän plats och infrastruktur, både kopplat till investerings- och exploateringsprojekt, arbetar kommunen utifrån ett antal styrdokument som ger en samlad bild av nuvarande bestånd och identifierar behov av åtgärder.

Program för offentlig miljö är ett nytt samlat styrdokument för offentliga mötesplatser som är under framtagande 2026–2027, utifrån ett uppdrag i Mål och budget 2025. Programmet ska resultera i ett samlat dokument för planering av allmän plats, vilket omfattar kommunala torg, parker, lekplatser och badplatser och ersätter äldre styrdokument inom området (Parkprogram, Lekplatsprogram och Badplatsprogram).

Utvecklingen av kommunens transportsystem utgår från trafikstrategin, som innehåller vision och målsättningar för transportsystemet som sträcker sig till år 2030, samt strategier för att nå målen. Trafikplanen preciserar strategin genom flera åtgärdsplaner.

Planeringsstrategi varje mandatperiod

Kommunfullmäktige ska enligt Plan- och bygglagen besluta om en Planeringsstrategi inom de två första åren av varje ny mandatperiod. Planeringsstrategin ska innehålla redovisning av ändrade planeringsförutsättningar, bedömning av översiktsplanens aktualitet samt en beskrivning av hur översiktsplaneringen ska drivas vidare under mandatperioden för att implementera översiktsplanens intentioner.

I aktualitetsbedömningen kan behov av att revidera översiktsplanen samt behov av geografiska eller tematiska tillägg, utredningar eller strategier belysas.

Planeringsstrategin ger möjlighet att styra den översiktliga planeringen på längre sikt än det årliga arbetet med uppföljning. Genom planeringsstrategin kan även övergripande trender i samhällsbyggandet på kommunal, nationell och global nivå fångas upp i det löpande arbetet.

Uppföljning och analys: Årlig ÖP-uppföljning

Översiktsplanen följs upp årligen med syfte att bedöma om utvecklingen går i linje med översiktsplanens målbild. Resultatet redovisas för Samhällsbyggnadsutskottet. Uppföljningen består av en översiktlig bedömning av förändringar som påverkar planeringen, såsom nya lagar och ändrade förutsättningar, samt en uppföljning av indikatorer kopplade både till pågående samhällsbyggnadsprojekt och till planeringens utfall.

Uppföljningen belyser brister och behov kopplat till översiktsplanens målområden, och innehåller rekommendationer för hur planeringen i högre utsträckning kan gå i linje med översiktsplanens intentioner. Slutsatser och rekommendationer från ÖP-uppföljningen fungerar bland annat som underlag till arbetet med Plan för samhällsbyggnad och lokalförsörjning

Strategisk styrning på medellång sikt – prioriteringar och vägval

Den ovan beskrivna styrdokumentet saknar till stor del en tids- och resursmässig prioritering som är avgörande för genomförande. För vägval i det medellånga tidsperspektivet är kommunens Mål och budget det viktigaste strategiska verktyget.

Mål och budget med Plan för samhällsbyggnad och lokalförsörjning

Kommunens mål och budget styr utvecklingen genom att peka ut politiska prioriteringar och uppdrag för de närmaste åren. För att knyta Mål och budget till samhällsbyggnadsprocessen kompletteras dokumentet med bilagan Plan för samhällsbyggnad och lokalförsörjning. Där beskrivs effekterna av pågående planering samt inriktningar och behov av åtgärder för att nå högre måluppfyllelse,

både för kommunen som helhet och på delområdesnivå för kommunens utvecklingsområden.

Inriktningarna fungerar som ett underlag för vilken typ av exploaterings- och investeringsprojekt som behövs för att bidra till översiktsplanens genomförande, liksom för att identifiera behov av utredningar, förstudier och andra uppdrag. De utgör även en signal till marknaden om vilka behov som finns inom respektive område i kommunen.

Uppföljning och analys: Områdesanalyser

Områdesanalyser genomförs årligen som underlag inför arbetet med Mål och budget och Plan för samhällsbyggnad. Analyserna kartlägger behov, trender och pågående planering i kommunens utvecklingsområden för att identifiera behov för ökad måluppfyllelse att lyfta in i Plan för samhällsbyggnad och lokalförsörjning. Analyserna baseras på respektive områdes utvecklingsplan samt utvecklings- och planprogram.

Områdesanalyserna fungerar som en konkretisering av den årliga ÖP-uppföljningen på områdesnivå, och ger utrymme att göra mer detaljerade analyser av respektive områdes utveckling i relation till styrdokumentens ställningstaganden. Genom att de tydligt är knutna till mål- och budgetprocessen och pekar ut prioriteringar för utvecklingen i områdena fungerar de som ett led i den strategiska styrningen.

Strategisk styrning på kort sikt – från inriktning till genomförande

När de inriktningar och prioriteringar som blir resultatet av kommunens mål- och budgetarbete möter verkligheten behövs processer och verktyg för att styra den fysiska utvecklingen i riktning mot översiktsplanens målbild på kort sikt. Dessa behöver i hög grad kunna anpassas till ändrade förutsättningar och säkerställa genomförbara projekt.

Tidiga skeden

Löpande dialog förs med aktörer som inkommer med projektidéer där de vill etablera sig i kommunen eller utveckla sina befintliga fastigheter. Projektidéer kan även vara strategiska initiativ som sedan kräver markanvisning. Processen för de

tidiga skedena har utvecklats för att bli mer systematisk och förutsägbar. Viktiga perspektiv fångas upp tidigare med fokus på målstyrning och genomförbarhet.

I den tidiga aktörsdialogen ingår en bedömning av i vilken utsträckning projektidén stämmer överens med översiktsplanens mål. För att få jämförbara bedömningar används ett verktyg med ett antal frågor som belyser projektidén i relation till respektive mål. Bedömningen syftar till att avgöra om projektet är intressant att gå vidare med eller inte, och utgör underlag för vidare dialog med aktören för att forma projektet för högre måluppfyllelse. Om det är aktuellt att gå vidare med projektidén är nästa steg i processen att ta fram ett PM som belyser idén utifrån dess genomförbarhet.

Utifrån underlaget, som omfattar en helhetsbild av projektidéns måluppfyllelse, komplexitet och genomförbarhet, fattas beslut om projektidén. I de fall det rör sig om externa idéer går förslag till beslut vidare till Kommunstyrelsen som ger positivt eller negativt planbesked. Planbeskeden landar i en initiativportfölj som utgörs av projektidéer som är brett förankrade i organisationen, som bedöms vara genomförbara och som på olika sätt bidrar till att uppfylla översiktsplanens mål.

Portföljstyrning

Projektportföljen utgörs av de samhällsbyggnadsprojekt som för tillfället pågår i kommunen. Att arbeta aktivt med portföljstyrningen innebär att se över innehållet i portföljen utifrån aspekter som ekonomi, genomförbarhet och geografi för att säkerställa att kommunens resurser används så effektivt som möjligt. Översyn av projektportföljens innehåll samt förslag till uppstart av nya projekt genomförs vid ett antal tillfällen varje år. Under dessa tillfällen finns även möjlighet att om distribuera resurser och pausa eller avsluta projekt efter behov. Vid uppstart av nya projekt väljs dessa ut från initiativportföljen, det vill säga de tillgängliga projektidéer som gått igenom processen för tidiga skeden. Portföljstyrningen ger förutsättningar att arbeta mot översiktsplanens mål samtidigt som kommunen behåller en flexibilitet och lätt kan anpassa portföljen till förändringar i omvärlden.

Uppföljning och analys: Bedömning av måluppfyllelse i portföljen

En del av portföljstyrningen är att bedöma måluppfyllelsen i den totala portföljen i relation till översiktsplanens mål. Resultatet av bedömningen visar på vilka områden måluppfyllelsen är hög respektive låg och hur portföljen som helhet svarar upp mot ambitionen om att ha en balans mellan bostäder, arbetsplatser och andra funktioner.

Bedömningen utgör ett underlag för vilken typ av projekt som bör startas upp för att nå en högre måluppfyllelse i portföljen, men är även en signal för hur innehåll i de pågående projekten kan behöva justeras för att bidra till att övergripande mål nås. Bedömningen utgår från ett verktyg innehållande samma frågeställningar som ställs i de tidiga skedena, men i detta skede är bedömningen mer detaljerad.